

16.3.2018
Laskutuspalvelut ry.
Lapinlahdenkatu 16, 00180 Helsinki
aleksi.rautavuori@laspa.fi
0406317141

Sosiaali- ja terveysministeriö
Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO MUISTIOSTA YHDISTELMÄVAKUUTUKSEKSI (STM012:00/2018)

Laskutuspalvelut ry. antaa lausunnon Sosiaali- ja terveysministeriölle koskien muistiota, joka sisältää mallinnuksen työttömyysturvan niin kutsutun yhdistelmävakuutuksen toteuttamisesta.

Laskutuspalvelut ry. on laskutuspalveluyritysten toimialajärjestö, jonka tarkoituksena on:

- Edistää laskutuspalveluyritysten palveluiden käyttäjien eli kevytyrittäjien aseman vahvistamista ja selkeyttämistä.
- Edistää kevytyrittäjien ja itsensätyöllistäjien yhteiskunnallista asemaa ja kohtelua tasavertaisena työllistymisen muotona perinteisen palkkatyön ja yrittäjyyden rinnalla.
- Edistää toimialan hyviä käytäntöjä.

Laskutuspalvelut ry:n ovat perustaneet Suomen johtavat laskutus- ja kevytyrittäjyyspalvelut Eezy, Free-Laskutus, Odeal, Suomen Palkkiopalvelu ja UKKO.fi. Laskutuspalvelut ry. edustaa jäsenyritystensä kautta noin 100.000 suomalaista kevytyrittäjää.

Laskutuspalvelut ry:n kannanotto

1. Onko muistiossa mallinnetun kaltaiselle yhdistelmävakuutukselle mielestänne tarve?

Katsomme, että yhdistelmävakuutukselle on selkeä tarve. Yhdistelmävakuutus parantaisi sellaisten henkilöiden asemaa, jotka saavat tuloja sekä palkansaajana että (kevyt)yrittäjänä.

Yhdistelmävakuutus alentaisi itsensätyöllistämisen ja yrittäjämäisen toiminnan aloittamisen kynnystä, jolloin sillä voisi olla myös omassa työssä työllistymistä ja sitä kautta työllisyyttä tukeva vaikutus. Perinteisen palkkatyön tarjonnan vähentyessä on koko yhteiskunnan etu, että tarjolla on myös vaihtoehtoisia tapoja työllistyä. Laskutuspalveluiden käyttäjistä merkittävä osuus on henkilöitä, joille yrityksen perustaminen ei ole vaihtoehto vaan laskutuspalvelun kautta toimimiseen päädytään tilanteessa, jossa perinteistä (kokoaikaista) palkkatyötä ei omalla toimialalla tai maantieteellisellä alueella ole tarjolla. Yksi este laskutuspalveluiden kautta työllistymiselle on tällä hetkellä pelko työttömyysturvan ulkopuolelle jäämisestä tai työttömyysturvan menettämisestä.

2. Onko muistiossa mallinnettu ehdotus riittävä toteuttamaan yhdistelmävakuutusta koskevan tarpeen?

Muistiossa mallinnettu ehdotus ei sellaisenaan ole riittävä toteuttamaan kaikkien potentiaalisten yhdistelmävakuuttajien tarpeita. Muistion ehdotuksen mukainen yhdistelmävakuutus suosisi jo valmiiksi työelämässä onnistuneita, erityisesti palkkatyössä olevia henkilöitä ja tarjoaisi lisätulojen lisäksi mahdollisuuden korkeampaan ansiosidonnaiseen työttömyyskorvaukseen (lisäturva

nykyiseen verrattuna). Tällaisia aloja ovat mm. monet kausityöntekoon profiloituneet alat.

Sen sijaan muistiossa kuvatun kaltainen yhdistelmävakuutus ei kaikilta osin sovellu niille henkilöille, joille se eniten olisi tarpeen, kuten vaikeammin työllistyvät ja useista eri tulonlähteistä elantonsa ansaitsevat, freelancerit, työn murroksessa olevat jatkuvasti työsuhteen ja yrittäjyyden (myös laskutuspalveluiden käyttäjät) välissä olevat henkilöt.

Mikäli yhdistelmävakuutus toteutetaan muistiossa kuvatulla tavalla, ei se tuo kaivattua lisäturvaa pienyrittäjille, itsensätyöllistäjille, omassa työssä työllistyville, laskutuspalveluiden käyttäjille eli kevytyrittäjille. Muistiossa kuvatun yhdistelmävakuutuksen suurimpia ongelmia on näiden usein vähätuloisten, monista eri tulonlähteistä elantonsa ansaitsevien, eri työmuotojen välissä olevien henkilöiden rinnastaminen yrittäjiksi, erityisesti yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdon täyttymisen osalta.

Vaikka laskutuspalveluiden käyttäjät on luokiteltu työttömyysturvalain (v.2017) ja eläkevakuuttamisen kannalta yrittäjiksi tai sivutoimisiksi yrittäjiksi, ei heitä kuitenkaan voi toiminnan luonteen näkökulmasta rinnastaa yrittäjiksi. Erityisesti laskutuspalveluiden käyttäjät on pakon edessä asetettu yrittäjiksi tai sivutoimisiksi yrittäjiksi, vaikka heidän kohdallaan muut yrittämisen ehdot eivät täyty (kuten liiketilat, liiketoiminnan kasvattaminen, mahdollisten työntekijöiden palkkaaminen, ostojen vähentäminen verotuksessa tai y-tunnus). Laskutuspalveluiden käyttäjien toimintaa ei voida laskea tosiasiallisesti yrittäjyydeksi, jonka perustava tarkoitus on kehittää liiketoimintaa. Monet näihin ryhmiin kuuluvat työllistävät itsensä enemmän tai vähemmän pakon edessä, kun joko maantieteellisellä alueella tai toimialalla ei ole perinteistä palkkatyötä riittävästi tarjolla tai ala on profiloitunut erityisesti pienyrittäjiin, jolloin työntekijän palkkaaminen on liian iso riski ja siten estää palkkatöihin työllistymisen.

Sen lisäksi, että monet itsensätyöllistäjät ja kevytyrittäjät työskentelevät ilman tietoa seuraavista projekteista (ja ansiotuloista), he elävät myös tälläkin hetkellä ilman asianmukaista työttömyysturvaa. Ongelma on yrittäjien työttömyyskassojen työssäoloehdon täyttymisen vaatima 15 kuukauden yrittäjätoiminta. Monella kevytyrittäjällä ei ole edes pienellä todennäköisyydellä mahdollisuutta arvioida, onko seuraaville 15 kuukaudelle mahdollista saada niin paljon toimeksiantoja, että yhdistelmävakuutuksen ottaminen olisi kannattavaa - tai että siihen ylipäättään olisi varaa. Myös pelko siitä, että oma toiminta ei kanna yli 15 kuukautta estää vakuutuksen ottamisen.

Laskutuspalvelut Ry:n mielestä muistiossa kuvatun kaltainen malli parantaa niiden turvaa, jotka sitä eivät välttämättä niin paljon tarvitsisi. Lisäksi se suosii erityisesti palkkatyöstä yhdistelmävakuuttajiksi ja yrittäjiksi siirtyviä henkilöitä, joiden pääasiallinen tulo muodostuu palkkatyöstä ja yrittäjämäinen toiminta on sivutoimista ja tästä muodostuva tulo lisätuloa. Sen sijaan nykyinen ehdotus jättää ensisijaisesti lisätukea tarvitsevat nykyisen kaltaiseen heikkoon tilanteeseen, jossa turvaa työttömyyden varalta ei käytännössä ole. Muistiossa kuvattu malli ei myöskään tue työttömiä, jo aiemmin itsensä työllistäneitä eikä laskutuspalveluiden nykyisiä käyttäjiä. Ehdotus ei myöskään tee edellä mainituille tahoille yrittäjämäisestä toiminnasta, omassa työssä työllistymisestä tai kevytyrittäjyydestä yhtään houkuttelevampaa vaihtoehtoa, päinvastoin. Näin ollen yhdistelmävakuutus ei myöskään toimi työllisyyttä tukevasti siinä määrin kuin sillä olisi mahdollisuus.

Laskutuspalvelut Ry esittääkin, että yhdistelmävakuuttajien yrittäjätulon työssäoloehto olisi ilman y-tunnusta toimivien yrittäjien ja sivutoimisten yrittäjien (eli laskutuspalveluiden kautta itsensätyöllistävien kevytyrittäjien) osalta kuusi (6) kuukautta.

Väite, että 15 kuukauden työssäoloehto vähentää väärinkäytöksiä ja lyhyempi työssäoloehto tekisi järjestelmän väärinkäyttämisen houkuttelevaksi ei voida pitää uskottavana, erityisesti henkilöiden osalta, jotka tarvitsevat yhdistelmävakuutusta jo pienien tulojen ja työmuotojen välillä olemisen takia.

3. Onko muistiossa mallinnettu työssäoloehto koskeva sääntely

a) vuoroin tai rinnan palkansaajana ja yrittäjänä työskentelevän kannalta ymmärrettävä

Työssäoloehto koskeva sääntely on mielestämme epäselvä ja tulkinnanvarainen. Laskutuspalvelut ry:n hallituksen jäsenet saivat lyhyessä ajassa monta eri tulkintaa siitä, vaikka kaikki hallituksen jäsenet työskentelevät näiden lakien parissa ja tuntevat nykyiset säädökset.

Muistiossa mallinnettu työssäoloehto koskeva sääntely on liian tulkinnanvarainen ja vaikeasti ymmärrettävä erityisesti lakiin perehtymättömille henkilöille. Selkeys vähentää koettua riskiä, joten työssäoloehdon täyttymisen määräytyminen pitäisi olla riittävän yksinkertainen, jotta vakuutuksen ottamista pohtivan henkilön on helppo itse arvioida, millä työmäärällä työssäoloehto täyttyy.

Koska työssäoloehto ja siihen liittyvät määritelmät ja niiden selkeys ovat ensiarvoisen tärkeitä työvoimapolitiittista päätöstä tehtäessä, on yhdenvertaisuuden vuoksi erityisen tärkeää, että työssäoloehto koskeva sääntely on ilmaistu helposti ymmärrettävällä tavalla ja että jokaisella yhdistelmävakuutuukseen oikeutetulla on mahdollisuus ymmärtää laki ilman asiantuntijan apua. Jos työssäoloehto koskeva sääntely on epäselvä, jättää se liikaa tulkinnanvaraa ja siten asettaa TE-keskusten asiakkaat eriarvoiseen asemaan, eikä sama laki toteudu kaikille saman vertaisesti.

5. Missä aikataulussa muistiossa mallinnettu muutos olisi mielestänne mahdollista saattaa voimaan?

Yhdistelmävakuutus pitäisi saada voimaan mahdollisimman pian. Muistiossa mainittu aikaisin mahdollinen voimaantulo 1.1.2019 on kannatettava.

Samalla Laskutuspalvelut ry. toivoo päästä mukaan Sosiaali- ja terveysministeriön tuleviin työelämää koskeviin jakeluihin ja lausuntopyyntöihin.

Kunnioitavasti,

Laskutuspalvelut ry.

Aleksi Rautavuori
Puheenjohtaja

Saija Hellstén
Hallituksen jäsen

Maria Inkari-Heino
Hallituksen jäsen

Petteri Hasa
Hallituksen jäsen

Joonas Tuompo
Hallituksen jäsen